

قوانین

شماره ۴۷۴۴

۳۴/۳/۱۷

وزارت دارائی - بانک کشاورزی - وزارت دادگستری

لایحه قانونی راجع بحل و فصل دعاوی مربوط به بانک سابق ایران و لایحه قانونی مزبور که بموجب قانون تمدید مدت قانون الغاء کلیه لوایح مصوب آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات که در تاریخ ۲ خردادماه ۱۳۳۴ بتصویب کمیسیون های مشترک مجلسین رسیده و تا تصویب نهائی مجلسین موقتاً قابل اجرا میباشد ذیلاً ابلاغ میگردد :

لایحه قانونی راجع بحل و فصل دعاوی مربوط به بانک سابق ایران

ماده اول - بانک کشاورزی مکلف است دعاوی مربوط به بانک سابق ایران را بمنظور رسیدگی و قطع و فصل بکمیسیون مرکب از رئیس دیوان دادرسی دارائی یارئیس دیوان محاسبات - رئیس دادگاههای استان مرکز و رئیس بانک کشاورزی رجوع کند و کمیسیون مزبور بادر نظر گرفتن وضع بدهکاران و مستندات بانک تصمیم نهائی اتخاذ و تصمیم این کمیسیون با کثرت قطعی و لازم الاجرا خواهد بود.

ماده دوم - وزارت دارائی و وزارت دادگستری مأمور اجرای این قانون هستند چون بموجب قانون تمدید مدت قانون الغاء کلیه لوایح مصوب آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات لوایحی که ظرف مدت معینه در قانون بتصویت کمیسیونهای مشترک برسد تا تصویب نهائی مجلسین قابل اجرا خواهد بود. بنابراین لایحه قانونی راجع بحل و فصل دعاوی مربوط به بانک سابق ایران که در تاریخ ۲ خردادماه ۱۳۳۴ بتصویب کمیسیونهای مشترک مجلسین رسیده موقتاً قابل اجرا میباشد .

رئیس مجلس سنا - سید حسن تقی زاده نایب رئیس مجلس شورای ملی - اردلان
اصل لایحه قانونی در دفتر نخست وزیری است - نخست وزیر

***

وزارت دارائی - وزارت کشاورزی - وزارت دادگستری

لایحه قانونی در مورد رسیدگی بدعاوی اشخاص علیه دولت راجع باملاك که بموجب قانون تمدید مدت قانون الغاء کلیه لوایح مصوب آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات در تاریخ دوم خردادماه ۳۴ بتصویب کمیسیونهای مشترک مجلسین رسیده و تا تصویب نهائی مجلسین موقتاً قابل اجرا میباشد ذیلاً ابلاغ میگردد :

قانون رسیدگی بدعاوی اشخاص علیه دولت راجع باملاك

ماده اول - بمنظور تسهیل در رسیدگی و تسویه دعاوی اشخاص که تا این تاریخ نسبت باملاك و قنوات مورد تصرف دولت تقاضای ثبت نموده اعم از اینکه منتهی بصدور

قوانین

سند مالکیت شده یا نشده باشد کمیسیون بیعضویت سه نفر از مستشاران دیوان عالی کشور و یک نفر از رؤسای شعب دیوان محاسبات و یک نفر از اعضای هیئت مدیره بنگاه خالصه تشکیل خواهد گردید که در صورت تراضی طرفین کمیسیون مطابق مقررات این قانون رسیدگی نماید.

ماده دوم - قضات دیوان کشور با انتخاب هیئت عمومی عالی کشور و رئیس شعبه دیوان محاسبات به پیشنهاد وزارت دارائی و عضو هیئت مدیره بنگاه خالصه به پیشنهاد وزارت کشاورزی و تصویب هیئت وزیران انتخاب می شوند.

ماده سوم - مدت اختیار کمیسیون از تاریخ تصویب این قانون تا مدت دو سال می باشد.

ماده چهارم - کمیسیون موظف است در روز قبل از تاریخ رسیدگی شاکیان و نماینده وزارتخانه را که ملک در تصرف او است برای حضور در جلسه رسیدگی دعوت نماید.

ماده پنجم - کمیسیون پس از رسیدگی میتواند بخلع ید از دولت از اراضی مورد دعوی و پرداخت اجور سنواتی آن یا پرداخت بهای منصفانه اراضی و یا تعویض اراضی مورد تصرف دولت یا سایر املاک دولتی رای بدهد و یادر صورتی که مدعیان مالکیت را در تمام یا قسمتی از دعوی ذیحقی نشناسد رای مقتضی صادر نماید.

ماده ششم - کمیسیون بدعاوی اشخاص بر دولت نسبت باین املاک و همچنین دعاوی متقابل دولت نسبت باین اشخاص راجع باملاک رسیدگی و بطور منصفانه رای صادر خواهد نمود و رای کمیسیون با اکثریت آراء قطعی و لازم الاجرا است.

تبصره - هر گاه احتیاج دولت از اراضی مورد تصرف برتفع شده باشد کمیسیون برد اراضی مورد تصرف بملک حقیقی رای خواهد داد.

ماده هفتم - دولت مجاز است املاکی را که سابقاً در خارج از حوزه شهرستان تهران بعنوان معاوضه با خریداری از اشخاص انتقال گرفته چنانچه مورد احتیاج دولت نباشد در صورت تقاضای انتقال دهنده بقیمت عادلانه نقداً یا با قسطی که از دو سال تجاوز نکند بانتقال دهنده واگذار کند.

ماده هشتم - نسبت باملاکی که طبق تصمیم مراجع قانونی دولت ملزم بتعویض یا استرداد آنها گردیده و یا مالکیت اشخاص نسبت باملاک محرز باشد ولی هنوز در تعویض یا استرداد آنها اقدام نگردیده اشخاص ذیحقی می توانند برای استرداد عین یا دریافت عوض از مفاد مقررات این قانون استفاده نموده و بهیئت های نامبرده مراجعه نمایند.

تبصره - در مورد ماده فوق چنانچه دولت در مقابل ملکی که از مالکین گرفته بملک دیگری عوض داده باشد متقاضی باید عوض رانیز در صورتیکه تا اول اسفند ماه ۳۳ بملکیت اوباقی بوده بقیمت عادلانه بدولت واگذار نماید.

ماده نهم - وزارت کشاورزی مجاز است دعاوی اشخاص را که سابقاً املاک آنها از طرف وزارت جنگ بلاعوض ضبط و بین رعایا تقسیم شده است در صورتیکه ضبط آن املاک بعنوان ترمذ و طغیان تبوده و دعوی در مراجع ذیصلاحیت منتهی به صدور رای قطعی نشده باشد برای پرداخت عوض باقیمت بکمیسیون مندرج در ماده یک اماله نموده و رای کمیسیون را که باتوجه بسایر مواد لایحه قانونی صادر خواهد شد اجرا نماید.

فوائید

ماده دهم - تعقیب و دفاع از سایر دعاوی که برله و برعلیه وزارتخانه های مربوطه باملاک و رقبات یا عوائد متعلق بآنها و غیره طرح شده و یا بعداً طرح می شود بر عهده وزارتخانه های مربوطه است و وزارت دارائی و بنگاه خالصه موظفند کلیه اسناد و مدارک و سوابق مربوط بآنها را در اختیار وزارتخانه هائی که اراضی در تصرف آنهاست بگذارند . چون بموجب قانون تمدید مدت قانون الغاء کلیه لوایح مصوب آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات لوایحی که ظرف مدت معینه در قانون تصویب کمیسیونهای مشترک برسد تا تصویب نهائی مجلسین قابل اجرا خواهد بود . بنابراین لایحه قانونی راجع برسیدگی بدعاوی اشخاص علیه دولت مربوطه باملاک که در تاریخ دوم خردادماه یک هزار و سیصد و سی و چهار تصویب کمیسیونهای مشترک مجلسین رسیده موقتاً قابل اجرا می باشد .

رئیس مجلس سنا
نایب رئیس مجلس شورای ملی
سید حسن تقی زاده
نورالدین امامی

اصل لایحه قانونی در دفتر نخست وزیر است .

نخست وزیر

۳۴/۳/۲۴

شماره ۳۰۴

وزارت دارائی - بانک ملی ایران

لایحه چکهای تضمین شده که بموجب قانون الغاء لوایح مصوبه آقای دکتر مصدق ناشیه از اختیارات و قانون تمدید رسیدگی کمیسیونهای مشترک بلوایح مزبور در تاریخ چهاردهم خرداد ماه ۱۳۳۴ تصویب کمیسیون مشترک اقتصاد مجلسین رسیده و تصویب نهائی مجلسین قابل اجرا میباشد ذیلاً ابلاغ می گردد :

لایحه چکهای تضمین شده

ماده ۱ - بانک ملی ایران اجازه داده میشود به تقاضای مشتریان چک هائی بنام چکهای تضمین شده که پرداخت وجه آنها از طرف بانک تعهد شده باشد در دسترس صاحبان حساب بگذارد .

ماده ۲ - صادرکننده و پشت نویسان حق ندارند پرداخت وجه چک تضمین شده را متعین کنند یا تقاضای مسدود کردن آنرا بنمایند .

ماده ۳ - فوت و حجر و ورشکستگی صادرکننده چک تضمین شده خللی بحقوق دارنده چک وارد نخواهد ساخت . طلبکاران صادرکننده نیز حق توقیف وجه این نوع چک را در صورتی که بفتح دیگری صادر یا پشت نویسی شده باشد نخواهند داشت .

ماده ۴ - سایر بانکها حق ندارند چک هائی بترتیب مذکور در ماده یک بجزریان بگذارند .

رئیس مجلس شورای ملی
رضا حکمت

رئیس مجلس سنا
سید حسن تقی زاده

نخست وزیر

اصل لایحه قانونی در دفتر نخست وزیر است .

فوائین

لایحه مربوط بتشکیل دیوان کیفر کارمندان دولت و طرز تعقیب مأمورین دولتی در محل خدمت

ماده ۱ - دیوان کیفر کارکنان دولت باتشکیلات و مقرراتی که قبل از انحلال آن وجود داشته تشکیل می شود .

ماده ۲ - رسیدگی بکلیه جرائم استانداران و معاونین وزارتخانه ها و مدیران کل و فرمانداران ورؤسای ادارات استانها و شهرستانها و کلیه کارمندان قضائی که بسبب شغل دولتی مرتکب می شوند در دیوان کیفر بعمل می آید و نیز رسیدگی به جرائم اختلاس و هر نوع تصرف غیرقانونی و ارتشاء و کلاهبرداری بسبب شغل دولتی سایر مستخدمین و مأمورین که در قوانین دیوان کیفر پیش بینی شده در صورتی که مبلغ مورد اختلاس یا تصرف غیرقانونی و یا کلاهبرداری دفعه واحده یا مجموعاً از سی هزار ریال و سیلترشوه دفعه واحده یا مجموعاً از پنج هزار ریال بیشتر باشد در صلاحیت دیوان کیفر است .

ماده ۳ - در صورتیکه مستخدمین و یا مأمورین علاوه بر ارتکات اختلاس یا ارتشاء و یا کلاهبرداری مرتکب یک یا چند بزه دیگر شوند رسیدگی با اتهامات مزبور هم در دیوان کیفر بعمل خواهد آمد جز در مورد اتهامات که طبق قانون مجازات عمومی مجازات آنها اعدام است که در اینصورت رسیدگی بکلیه اتهامات در صلاحیت دادگاههای عمومی میباشد .

تبصره - در صورتیکه کارمندان دولت مشمول این قانون متهم بشرکت یا معاونت نسبت به بزه های مذکور در این قانون باشند نسبت بکلیه متهمین ولو اینکه کارمندان دولت نباشند در دیوان کیفر رسیدگی خواهد شد .

ماده ۴ - قرار توقیف یا هر نوع تأمین دیگری از طرف بازپرس دیوان کیفر یا بازپرسی که از طرف دادستان دیوان کیفر مأموریت دارد صادر میشود کلیه مقررات ماده ۳۸ آئین دادرسی در این مورد رعایت و در هر حال قرار توقیف قابل شکایت در دادگاه دیوان کیفر است و دادگاه در جلسه اداری و خارج از نوبت باین شکایت رسیدگی مینماید رأی دادگاه در این مورد قطعی است توقیف مقرر در ماده ۱۱ مصوب ۵ آذرماه ۳۰۸ مربوط بمقررات دیوان کیفر الزامی نیست .

ماده ۵ - پرونده هائی که مشمول مقررات این قانون بوده و تا تاریخ تشکیل دیوان کیفر بصدر حکم منجر نشده باشد در دیوان مزبور رسیدگی خواهد شد .

ماده ۶ - کلیه مقررات مغایر با مواد فوق ملغی است .

بموجب قانون تمدید تبصره قانون الغاء کلیه لوایح مصوب آقای دکتر مصدق از اختیارات لایحه قانونی مربوط به تشکیل دیوان کیفر کارکنان دولت و طرز تعقیب مأمورین دولتی در محل خدمت که در تاریخ نوزدهم اردیبهشتماه یک هزار و سیصد و سی و چهار بتصویب کمیسیونهای مشترک مجلسین رسیده موقتاً قابل اجرا میباشد .

رئیس مجلس سنا - سید حسن تقی زاده

از طرف رئیس مجلس شورای ملی

فوائین

شماره ۵۶۳۴ - ۲۲۰ ک

۲۰-۴-۳۳

وزارت اقتصاد ملی - وزارت امور خارجه
فرمان همایونی راجع باجرای قانون اجازه مبادله موافقتنامه سرویسهای حمل
و نقل هوائی و بازرگانی منعقدہ بین ایران و ترکیه و قانون مزبور که بتصویب مجلسین
سنا و شورای ملی رسیده است ذیلًا ابلاغ میگردد :

با تأییدات خداوند متعال

ما

پهلوی شاهنشاه ایران

محل صحه مبارک ملوکانه

نظر باصل بیست و هفتم متمم قانون اساسی مقرر میداریم .
ماده اول - قانون اجازه مبادله موافقتنامه سرویسهای حمل و نقل هوائی
ببازرگانی منعقدہ بین ایران و ترکیه که بتصویب مجلسین سنا و شورایملی رسیده و منضم
باین دستخط است بموقع اجرا گذاشته شود .

ماده دوم - هیئت دولت مأمور اجرای این قانون هستند .

بتاریخ بیستم خردادماه ۱۳۳۴

قانون اجازه مبادله موافقتنامه سرویسهای

حمل و نقل هوائی بازرگانی منعقدہ

بین ایران و ترکیه

ماده واحده - مجلس شورای ملی موافقتنامه راجع بسرویهای حمل و نقل هوائی
ببازرگانی منعقدہ بین ایران و ترکیه را که مشتمل بریک مقدمه و بیست ماده و یکضمیمه
میباشد و در تاریخ ۲۹ اسفندماه ۱۳۲۹ درتهران بامضاء رسیده تصویب و اجازه مبادله
نسخ صحه شده آنها را بدولت میدهد .

موافقتنامه مزبور که مشتمل بریک مقدمه و بیست ماده و یک ضمیمه است
در جلسه چهاردهم اردیبهشتماه یکهزار و سیصد و سی و چهار تصویب مجلس شورای
ملی رسیده .
رئیس مجلس شورای ملی - رضا حکمت

موافقتنامه بین ایران و ترکیه راجع بسرویهای

حمل و نقل هوائی بازرگانی مابین قلمرو

دو دولت و ماوراء آنها

نظر باینکه اعلیحضرت همایون شاهنشاهی ایران

و

حضرت رئیس جمهور جمهوری ترکیه

که از این پس در این موافقتنامه طرفین معظمین متعاهدین نامیده خواهند شد

قوالین

امضاء کنندگان قرارداد بین المللی هواپیمائی کشوری که در ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضاء کشورها در شیکاگو حاضر شده بود (از این پس قرارداد نامیده می شود) می باشند .
و نظر باینکه برقراری سرویسهای هوائی بین المللی مطمئن و منظم و حتی الامکان اقدام بتوسعه همکاری بین المللی در این رشته مطلوب میباشد و نظر باینکه تشویق مسافرت هوائی با نازلترین قیمت ممکنه که با اصول اقتصادی صحیح وفق دهد بمنظور ایجاد حسن تفاهم و روابط صمیمانه بین ملتها و تأمین منافع غیرمستقیم این نوع حمل و نقل که بنفع مشترک هردو کشور است مطلوب میباشد و نظر باینکه طرفین معظمین متعاهدین مایلند برای تأسیس سرویسهای حمل و نقل بازرگانی منظم مابین قلمرو خود و ماوراء آنها موافقت نامه منعقد نمایند لذا نمایندگان تام الاختیار خود را بدین منظور بشرح زیر تعیین نمودند .

اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

جناب آقای حسین علاه نخست وزیر و وزیر امور خارجه ایران .

حضرت رئیس جمهور جمهوری ترکیه .

جناب آقای یعقوب قدری کار اعثمان اوغلو سفیر کبیر و نماینده فوق العاده و تام الاختیار ترکیه در تهران نمایندگان مزبور پس از مبادله اختیار نامه های کابل خود که صحیح و معتبر بود بشرح زیر موافقت نمودند :

مقدمه

در این موافقت نامه مقصود از بعضی عبارات مستعمله بشرحی است که در زیر ذکر شده .

الف - مقصود از مقامات هواپیمائی - در مورد ترکیه وزارت ارتباطات و هر شخص یا هیئتی است که متصدی وظایف فعلی آنوزارت یا وظایف مشابه گردد و در مورد ایران (اداره کل هواپیمائی کشوری) و هر شخص یا هیئتی است که متصدی وظایف فعلی آن اداره کل یا وظایف مشابه گردد .

ب - مقصود از « قرارداد » قرارداد بین المللی هوائی کشوری است که در تاریخ ۷ دسامبر ۱۹۴۴ برای امضاء در شیکاگو حاضر شده بود .

ج - مقصود از « قلمرو » سرویس حمل و نقل هوائی « سرویس حمل و نقل هوائی بین المللی » « مؤسسه هواپیمائی » و « فرود آمدن بمنظور غیر از حمل و نقل » همانست که در مواد ۲ و ۹۶ قرارداد تصریح گردید .

ماده ۱ - با رعایت مقررات این موافقت نامه هر یک از طرفین معظمین متعاهدین مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی که از طرف معظم متعاهد دیگر تعیین شده برای بکار انداختن سرویس های مورد موافقت حق پرواز ترانزیتی از فراز قلمرو خود و همچنین حق فرود آمدن در آن قلمرو و در نقاط مذکوره در برنامه پرواز پیوست را بمنظور غیر حمل و نقل و نیز بمنظور پیاده کردن محمولات بین المللی مسافر و بار و پست اعطاء مینماید .

فوائین

ماده ۲ :

الف - هر یک از طرفین معظمین متعاهدین بمنظور بهره برداری طبق این موافقتنامه در خطوط این مصرحه در برنامه پروازیک با چند مؤسسه هواپیمائی خود را کتباً بطرف معظم متعاهد دیگر معرفی مینماید طرف معظم متعاهد دیگر بمجرد دریافت آن معرفی نامه با رعایت مقررات ماده ۳ این موافقتنامه بلا تأخیر بمؤسسه یا مؤسسات معرفی شده اجازه مقتضی بهره برداری را اعطاء خواهد نمود مشروط بر اینکه در صورت لزوم مؤسسات مذکوره مقامات صلاحیت دار هواپیمائی طرفی که حقوق نامبرده را اعطاء مینماید قانع کنند که قابلیت انجام شرائطی را که طبق قوانین و مقررات آنطرف برای عملیات مؤسسات هواپیمائی بازرگانی مقرر است دارا میباشند هر مؤسسه هواپیمائی که بدون ترتیب تعیین و اجازه بهره برداری تحصیل نمود هر موقع که بخواهد میتواند بهره برداری سرویس های مورد موافقت را شروع کند .

ب - ونیز مقرر است که بهره برداری از سرویسهای مزبور در مناطق جنگک یا مناطقی که بطور دائم یا موقت تحت اشغال نظامی بوده و یا در تحت تأثیر آن واقع شده باشند باید با موافقت مقامات صلاحیت دار نظامی باشد .

ماده ۳ :

الف - هر یک از طرفین معظمین متعاهدین حق خواهد داشت از اعطاء حقوق مصرحه در ماده ۱ این موافقت نامه بیک مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی خود داری یا آن حقوق را معلق یا نقض نموده و یا استفاده از آنها مقید به شرایطی که لازم میدانند بنماید در هر مورد که آنطرف قانع نشده باشد که مالکیت و تسلط مؤثر بر آن مؤسسه یا مؤسسات در دست طرف معظم متعاهد دیگر یا اتباع آنطرف میباشد .

ب - هر یک از طرفین معظمین متعاهدین نیز حق خواهد داشت پس از مشورت با طرف معظم متعاهد دیگر بیک مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را از استفاده از حقوق اعطائی مذکور در ماده یک این موافقتنامه باز دارد و یا برای استفاده از آن حقوق شرایطی را که مقتضی بداند تعیین کند و در هر مورد که آن مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی مندرجات مواد ۱۱ و ۱۳ قرارداد را بصورت فعلی و یا شرائط مندرجه در این موافقتنامه را مراعات ننمایند .

ماده ۴ - هیچیک از مقررات این موافقتنامه نباید چنین تعبیر شود که حقوق انحصاری و استثنائی بطرف معظم متعاهد دیگر یا مؤسسات هواپیمائی آنطرف اعطاء نموده یا نسبت بمؤسسات هواپیمائی هر کشور دیگری استثناء یا تبعیض بعمل آمده است .

ماده ۵ - مفاد این موافقت نامه بمؤسسه هواپیمائی یکی از طرفین معظمین متعاهدین حق نمیدهد که در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر از یک نقطه به نقطه دیگر مسافر بار یا محمولات پستی با دریافت کرایه یا حق الزحمه برای حمل قبول نماید و مفاد مزبور نباید باین منظور تعبیر گردد .

ماده ۶ - مؤسسات هواپیمائی که به وسیله طرفین متعاهدین معین شده اند فرصت

فوااین

مناسب و مستوای خواهند داشت که سرویس های مورد موافقت را در خطوط هوائی مشخصه بین قلمرو طرفین و ماوراء آنها بکار اندازند مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه بوسیله هر یک از طرفین معظمین متعاهدین باید در موقع بکار انداختن سرویس های مورد موافقت منافع مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی طرف معظم متعاهد دیگر را ملحوظ دارند تا اثر مطلوبی در جریان امور سرویس هائیکه طرف اخیر الذکر در تمام یا قسمتی از همان خطوط دائر نموده حاصل نشود .

ماده ۷ - سرویس های مورد موافقت که از طرف مؤسسات هواپیمائی معینه طرفین معظمین متعاهدین برقرار میشود باید کاملاً با احتیاجات عمومی برای حمل و نقل در خطوط معینه منطبق باشد و هدف اصلی آنها فراهم نمودن ظرفیتی باشد متناسب با احتیاجات کنونی و احتیاجاتی که منطقیاً از لحاظ حمل و نقل مسافر و بار و محصولات پستی بین قلمروی که مقصد نهائی حمل و نقل است پیش بینی میشود فراهم نمودن وسائل حمل مسافر بار و محصولات پستی از لحاظ پیاده و سوار کردن آنها در نقاطی واقع در خطوط معینه در قلمرو دولی غیر از دولتی که مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی را تعیین نموده است طبق اصول کلی زیر باید متناسب باشد با :

الف - احتیاجات حمل و نقل بین کشور مبدأ و کشور مقصد

ب - احتیاجات بهره برداری از خطوط سرتاسری

ج - احتیاجات حمل و نقل نواحی که هواپیمائی مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی از آن عبور می نمایند با نهایت رعایت منافع سرویس های حمل و نقل هوائی دیگری که بوسیله مؤسسات هواپیمائی کشورهای آن نواحی تأسیس شده است .

ماده ۸ - ۱ - نرخهای حمل و نقل بایستی عادلانه بوده و میزان آن با رعایت کلیه عوامل مربوطه از جمله صرفه جوئی در عمل - نفع عادلانه و اختلاف خصوصیات سرویس ها (میزان سرعت و وسائل راحتی مسافرین) و نرخهایی که از طرف سرویس های حمل و نقل هوائی منظم که در تمام یا قسمتی از مسیر مربوطه دریافت میگردد تعیین شود .

۲ - نرخهای حمل و نقل که هر یک از مؤسسات هواپیمائی معینه طبق این موافقتنامه برای حمل و نقل در هر یک از خطوط هوائی مشخصه بین قلمروهای طرفین معظمین متعاهدین و ما بین قلمرو کشور ثالث و قلمرو یکی از طرفین معظمین متعاهدین دریافت مینماید بایستی بترتیب زیر تعیین گردد .

الف - طبق تصمیمات متخذه از طرف سازمان مؤسسات هواپیمائیکه مؤسسات هواپیمائی معینه طبق این موافقتنامه عضویت آنها دارا میباشد .

ب - با موافقت بین مؤسسات هواپیمائی معینه بوسیله هر دو طرف معظم متعاهد برای بهره برداری سرویس های مورد موافقت در موردی که آن مؤسسات عضویت سازمان هواپیمائی واحدی را دارا نمیباشند یا در موردیکه هیچگونه تصمیم نامبرده در قسمت ۲ الف فوق اتخاذ نشده باشد مشروط بر اینکه اگر هر یک از طرفین معظمین متعاهدین برای یکی از خطوط هوائی مشخصه مؤسسه هواپیمائی تعیین نموده و نرخهای کرایه برای آن

قوانین

خط طبق بند ۲ الف فوق تعیین نشده باشند مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف معظم متعاهد دیگر بتواند در خط مذکور بهره برداری و نرخهای کرایه آنرا تعیین کنند .

۳ - نرخهایی که بدین ترتیب تعیین می شود بایستی برای تصویب مقامات هوائی طرفین معظمین تقدیم گردند و این نرخها سی روز پس از تاریخ دریافت آنها بوسیله مقامات هواپیمائی نامبرده قابل اجرا خواهد بود مگر اینکه هر یک از آن مقامات عدم موافقت خود را اعلام کرده باشند .

۴ - در صورتیکه نرخها طبق بند ۲ فوق تعیین نشود و یا اینکه مقامات هواپیمائی هر یک از طرفین معظمین متعاهدین نرخهای معینه بترتیب فوق را تصویب نکنند طرفین معظمین متعاهدین سعی خواهند نمود که بین خود موافقت حاصل نمایند و کلیه اقدامات لازمه را معمول خواهند داشت که چنین موافقتی بموقع اجرا درآید در صورتیکه طرفین معظمین متعاهدین نتوانند موافقت حاصل نمایند برای حل مورد اختلاف طبق ماده ۱۲ رفتار خواهد شد مادامی که مورد اختلاف بوسیله موافقت حل نشده و یا موثقیکه تصمیم طبق ماده ۱۲ اتخاذ نگردیده است نرخهایی که قبلا بر قرار شده و در صورتی که هیچگونه نرخ برقرار نشده باشد نرخهای عادلانه بوسیله مؤسسات هواپیمائی معینه معمول خواهد شد .

ماده ۹ - مواد ۱۵ - ۲۴ - ۳۱ - ۳۲ - ۳۳ - و ۳۵ قرار داد بصورت فعلی آنها بمنزله جزء لاینجزای این موافقتنامه در مورد هر یک از طرفین معظمین متعاهدین طی مدت اعتبار این موافقتنامه لازم الاجراء خواهد بود مگر آنکه طرفین معظمین متعاهدین که قرارداد نامبرده را امضاء نموده اند نسبت بمواد مذکور اصلاحاتی را که طبق ماده ۹ آن قرار داد بموقع اجرا گذارده خواهد شد تصویب نمایند و در این صورت موادی که باین ترتیب اصلاح شده نسبت بطرفین معظمین متعاهدین در مدت اعتبار این موافقت نامه لازم الاجرا خواهد بود .

ماده ۱۰ - هر یک از طرفین معظمین متعاهدین نقاط ورود و خروج خود و خروج از آن و همچنین خطوط هوائی را که هواپیما های سرویس های حمل و نقل هوائی معینه از طرف معظم متعاهد دیگر از آن عبور می نماید تعیین خواهد نمود .

ماده ۱۱ :

الف - هرگاه یکی از طرفین معظمین متعاهدین مقتضی بداند شرایط این موافقتنامه را تغییر دهد میتواند تقاضای مشورت بین مقامات رسمی هواپیمائی طرفین معظمین متعاهدین را بنماید و این مشورت در ظرف ۹۰ روز از تاریخ تقاضا شروع خواهد شد و هر موقع که مقامات رسمی نامبرده باتتغیر این موافقتنامه توافق نظر حاصل نمودند تغییر مزبور پس از آنکه بوسیله مبادله یادداشت هائی از مجرای سیاسی تأیید گردید بموقع اجرا گذارده خواهد شد این تغییر بایستی بلافاصله باطلاع شورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری برسد .

ب - تغییراتی که یکی از طرفین معظمین متعاهدین در خطوط هوائی می دهد و یا حذف نقاطی از آن خطوط در یک یا کلیه پروازها باستثنای تغییر نقاط در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر که هواپیما های مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه در آن فرود می آید تغییر این موافقت نامه محسوب نخواهد شد لذا مقامات هواپیمائی یکطرف معظم متعاهدین میتوانند

قوانین

بتنهائی تغییرات نامبرده را بدهند و یا نقاطی را حذف نمایند مشروط بر آنکه تغییر یا حذف نقاط را بلا تأخیر با اطلاع مقامات هواپیمائی دیگر برسانند .

ماده ۱۲ - بدون آنکه بمقررات ماده ۱۴ این موافقتنامه خلی وارد آید .

۱ - هرگاه نسبت بتفسیر یا اجرای موافقتنامه فعلی اختلافی بین طرفین معظمین متعاهدین روی دهد طرفین مذکور در وهله اول کوشش خواهند نمود که آنرا بوسیله مذاکره بین خود حل و فصل نمایند .

۲ - هرگاه طرفین معظمین متعاهدین موفق نشوند که در ظرف مدت نود روز از تاریخ بروز اختلاف آنرا بوسیله مذاکره مرتفع سازد .

الف - ممکن است موافقت نمایند که مورد اختلاف برای تصمیم بهیئت یا شخص و یا دادگاه حکمیتی که باتوافق نظر طرفین تعیین شده باشد ارجاع گردد یا .

ب - اگر بدین ترتیب موافقت نشود و یا اگر پس از موافقت ارجاع مورد اختلاف بدادگاه حکمیت طرفین نتواند در ظرف سی روز از تاریخ ارجاع مورد اختلاف بدادگاه نسبت بترکیب آن موافقت حاصل کنند هر یک از طرفین معظمین متعاهدین میتواند مورد اختلاف را برای تصمیم بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری احاله نماید .

۳ - طرفین معظمین متعاهدین تعهد می نمایند هر تصمیمی را که طبق بند ۲ این ماده صادر شده مراعات نمایند .

۴ - هرگاه و مادامی که هر یک از طرفین معظمین متعاهدین و یا مؤسسه هواپیمائی معینه هر یک از طرفین معظمین متعاهدین تصمیم صادره طبق بند ۲ این ماده را مراعات ننماید طرف معظم متعاهد دیگر می تواند هرگونه حقوقی را که طبق این موافقتنامه بطرف معظم متعاهد مستتکف یا مؤسسه هواپیمائی معینه آن طرف و یا بمؤسسه هواپیمائی مستتکف اعطاء نموده محدود معلق و یا نقض نماید .

ماده ۱۳ - در صورتیکه یک قرارداد یا موافقتنامه عمومی چند جانبه راجع بحقوق مربوط بحمل و نقل سرویس های هوائی منظم بین المللی نسبت به هر دو طرف معظم متعاهد بموقع اجراء آید موافقتنامه فعلی بطوری اصلاح خواهد شد که با مقررات قراردادی یا موافقتنامه مزبور منطبق گردد .

ماده ۱۴ - این موافقتنامه یکسال پس از تاریخ حصول اخطار خاتمه موافقتنامه بوسیله یکی از طرفین معظمین متعاهدین خاتمه خواهد یافت مگر اینکه اخطار نامبرده قبل از انقضای مدت یکسال مذکور با موافقت نامه طرفین پس گرفته شود این اخطار باید در آن واحد بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشوری نیز ارسال شود طرف معظم متعاهدی که اخطار خاتمه موافقتنامه را دریافت کرده است بآن پاسخ وصول خواهد داد و در عدم اعلام وصول اخطار مذکور چهارده روز پس از تاریخ وصول بشورای سازمان بین المللی هواپیمائی کشور بطرف معظم متعاهد دیگر وصول یافته تلقی خواهد شد .

ماده ۱۵

الف - قوانین و مقررات بکطرف معظم متعاهد بخصوص آنهائیکه مربوط بورود

قوانین

هواپیماهای سرویسهای هوایی بین‌المللی بقلمرو آنظرف و خروج از آن قلمرو و یا مربوط به بهره برداری و پرواز چنین هواپیماها در آن قلمرو میباید در مورد هواپیما های مؤسسه یا مؤسسات هواپیمائی معینه از طرف معظم متعاهد دیگر قابل اجرا خواهند بود .

ب - قوانین و مقررات یکطرف معظم متعاهد آنهائیکه مربوط به ورود مسافرین و کارکنان یا بار هواپیما بقلمرو آنظرف و یا خروج از آن قلمرو میباشند مانند مقررات راجع به ورود و ترخیص و مهاجرت و گذرنامه و گمرک و قرنطینه و مقررات ارزی در مورد مسافرین و کارکنان و کالای محموله توسط هواپیما های مؤسسه هواپیمائی معینه طرف معظم متعاهد دیگر اجرا خواهند شد .

ماده ۱۶ - سوخت و روغن های موتور که برای مصرف هواپیما های مؤسسه هواپیمائی معینه یکطرف معظم متعاهد در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر باری می شود در صورتی که از سایر جهات مقررات گمرکی طرف معظم متعاهد اخیر سمرات شود از حقوق گمرکی و عوارض بازرسی و عوارض مشابه که در قلمرو طرف دیگر وضع شده معاف می باشد .

این امتیاز علاوه بر امتیازی است که طبق ماده ۲۴ قرارداد اعطاء شده است .

ماده ۱۷ - هر یک از طرفین معظمین متعاهدین مؤسسات هواپیمائی معینه خود را و ادار مینماید هر چه زودتر رونوشت برنامه پرواز - صورت نرخهای حمل و نقل و سایر اطلاعات مشابه دیگر مربوطه به بهره برداری سرویسهای هوایی معینه و همچنین رونوشت کلیه تغییراتی را که در این برنامه ها و صورت ها و اطلاعات داده می شود به مقامات هواپیمائی طرف معظم دیگر تسلیم کنند .

ماده ۱۸ - موافقتنامه فعلی و کلیه قرار دادهای مربوط بان نزد سازمان بین‌المللی هواپیمائی کشوری به ثبت خواهد رسید .

ماده ۱۹ - طرفین معظمین متعاهدین موافقت دارند که موافقت نامه فعلی جانشین قرار داد هواپیمائی که بین نمایندگان دو دولت در ۲۰ آوریل ۱۹۳۷ در تهران با مضاه رسیده می باشد و مقررات قرار داد هواپیمائی مزبور از تاریخ اجراء موافقتنامه فعلی کان لم یکن خواهد بود .

ماده ۲۰ - این موافقتنامه بتصویب مقامات مقننه هر یک از طرفین متعاهدین خواهد رسید و از تاریخ مبادله اسناد تصویب بموقع اجرا گذارده خواهند شد .

برای تأیید مراتب بالا نمایندگان تام الاختیار و امضاءکننده زیر که دارای اختیارنامه می باشند این موافقتنامه را امضاء و بمهر خود معهور نموده اند . این موافقت نامه در تاریخ سه شنبه بیست و نهم اسفندماه ۱۳۲۹ مطابق با بیستم مارس ۱۹۵۱ در تهران بدو زبان فارسی و ترکی که هر دو متن متساویاً معتبر می باشند با مضاه رسید .

از طرف اعلیحضرت همایون شاهنشاه ایران

از طرف حضرت رئیس جمهور جمهوری ترکیه

فوائین

برنامه پرواز

الف - ۱ - مؤسسه یا مؤسسات هوائی معینه دولت ایران حق دارند که سرویس های هوائی در هر یک از خطوط معینه زیر را در هر دو جهت بکار انداخته و بمنظور های حمل و نقل در نقاط مصرحه در این بند در ترکیه فرود آیند .

الف - نقاطی در ایران - بغداد - حلب - ویا دمشق - آنکارا - استانبول

ب - نقاطی در ایران آنکارا استانبول

۲ - مؤسسه یا مؤسسات هوائی معینه دولت ترکیه حق دارند که سرویس های هوائی در هر یک از خطوط معینه زیر را در هر دو جهت بکار انداخته و بمنظور های حمل و نقل در نقاط مصرحه در این بند در ایران فرود آیند .

الف - نقاطی در ترکیه - حلب - دمشق - بغداد - تهران

ب - نقاطی در ترکیه - تبریز - تهران

در صورتیکه مؤسسه هواپیمائی معینه هر یک از طرفین معظمین متعاهدین در قلمرو طرف معظم متعاهد دیگر عملیات حمل و نقل را بوسیله تشکیلات و کارمندان خود انجام ندهند طرف اخیر الذکر میتواند از آنها بخواهد که این عملیات را سازمانی که مورد تصویب مقامات هواپیمائی خود بوده و تاهیت آن را دارد واگذار نمایند .

اجازه مبادله موافقت نامه سرویس های حمل و نقل هوائی بازرگانی بین کشور شاهنشاهی ایران و کشور جمهوری ترکیه مشتمل بر یک مقدمه و بیست ماده و یک ضمیمه بشرح فوق در جلسه پنجشنبه چهار دهم اردیبهشت ماه یک هزار و سیصد و سی چهار داده شده است .

رئیس مجلس شورای ملی

رضا حکمت

نخست وزیر

اصل فرمان همایونی و قانون در دفتر نخست وزیر است .

پرتال جامع علوم انسانی

